

BUGÜN, 17 AĞUSTOS 2009; OLASI DEPREME 10 YIL DAHA YAKLAŞTIK;

HAZIR MIYIZ ????

17 Ağustos büyük depreminin üzerinden 10 yıl geçti.

Büyük depremin bilançosu;

- Resmi rakamlara göre 17.480 can kaybı, 23.781 yaralı,
- Resmi olmayan rakamlara göre ise yaklaşık 50.000 can kaybı, 100.000'e yakın ağır-hafif yaralı,
- 133.683 çöken bina ve yaklaşık 600.000 evsiz,
- 285.211 konut ve 42.902 işyeri hasarlı,

Japon Uluslararası İşbirliği Ajansı (JICA) ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) işbirliği ile hazırlanan ve 2003 yılında yayınlanan kısa adı ile 'JICA Raporu'ndaki **felaket senaryosuna** göre İstanbul'daki olası depremde;

- 70-90 bin civarında can kaybı, 135 bin ağır yaralı insan,
- 50-60 bin civarında ağır hasarlı bina olacak ve
- 500-600 bin civarında aile evsiz kalacaktır.

1999 büyük depreminin ortaya çıkardığı sonuçtan sorumlu olan politikacılar, bürokrasi, müteahhitler, mülk sahipleri ve uzmanlar tarafından 10 yıl süre içinde ne yapıldı?

1999 Büyük Deprem Bilançosu ve 2003 JICA Raporu, İstanbul Olası Deprem Felaket Senaryo tahminleri dikkate alındığında ise bugün, bazı soruların yanıtlanması günüdür.

Bunlar;

1. 17 Ağustos Büyük Depremi ve İstanbul Olası Depremi sonuçlarının verdiği mesajlar:

- Kamu yöneticileri,
- Üniversiteler, meslek odaları, plancılar, mimarlar ve mühendisler,
- Yatırımcılar,
- Sivil toplum kuruluşları,
- Basın ve medya kuruluşları,

ile İstanbul'da yaşayan herkes tarafından yeterince biliniyor ve ciddiye alınıyor mu?

2. Deprem riskini azaltmaya yönelik olarak İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından hazırlatılan JICA Raporu ve İstanbul Deprem Master Planı (İDMP) içerisinde yer alan,

- Hastane, okul binaları, kamu tesisleri, köprü, liman, altyapı, vb. gibi önemli kamu tesislerin ve altyapının güçlendirilmesi,
- Afet Yönetim Merkezi kurulması ve halkın bilinçlendirilmesi,
- Deprem Afeti Önleme Master Planı, Depreme Karşı Dayanıklı Binalara Yönelik Araştırmaların Özendirilmesi, Depreme Karşı Dayanıklı Konutlar için Kredi Sisteminin Oluşturulması, Afet Yönetimine Yönelik Kurumsal Sistemin Geliştirilmesi,
- Risklerin yönetimi ile ilgili projelerinin entegre edildiği 'Sakınım Planı' hazırlanması;
- Yüksek riskli bölgelerden başlamak üzere 'Yerel Eylem Planı' hazırlanması;
- Proje, Program ve Araştırmaların yapılması,

vb gibi konularda yapılan önerilerin ne kadarı gerçekleşmiştir? Bu çalışmalara kamu, özel ve sivil örgütler ne kadar katkı sağlamıştır?

3. İki önemli çalışmanın önerileri doğrultusunda hazırlanan, Zeytinburnu Pilot Projesi (ZPP), Küçükçekmece Kentsel Dönüşüm Projesi, Fatih Kentsel Yenileme Projesi kapsamında; mühendislik çalışmaları sonucunda tespiti yapılan **çok yüksek ve yüksek riskli yapıların** durumu dikkate alınarak hazırlanan;

- Riskli binaların tasfiyesi, tahliye koridorlarının açılması ve toplanma alanlarının yaratılması için kısa vadeli önlemleri ve kriterleri ortaya koyan Acil Eylem Planı (ACEP),
- Yeni yaşam alanlarının yaratılmasına yönelik hedefleri ve projeleri ortaya koyan, kapsamlı dönüşümün temel ilkeleri olan yerel ekonominin canlandırılması ve toplumsal kalkınmanın yaratılması stratejilerini geliştiren, Mahalle Yenileme Eylem Planı (MAYEP),
- İstanbul Metropol ilçelerindeki potansiyelleri fırsata dönüştürecek İlçe Gelişim Eylem Planı (İGEP),

ile ortaya konulan strateji, program ve projelerin ne kadarı uygulanmıştır?

4. Yapılan planlar, araştırmalar ve projeler sonucunda olası **deprem riski ne kadar azaltılmıştır?**

Artık, bugün 17 Ağustos 2009 tarihinde, yani büyük depremin 10 yıl ardından;

- Deprem kaç şiddetinde olacak?
- Hangi fay hattı kırılacak?
- Deprem olacak mı, olarsa hangi yıl olacak?

vb. gibi soruların yanıtlarını tartışmak yerine, yukarıda belirtilen soruların yanıtlarını birlikte tartışmalıyız. Tartışmaları yaparken, çalışmalara **'biz ne katkı sağladık'**, **'nasıl destek vereceğiz'** yaklaşımı ile konuyu değerlendirmeliyiz.

Gelecek 10 yıl için Tarafalara Çağrı

Sorumlu aramak yerine gelinen sonuçtan hepimizin sorumlu olduğumuzu kabul ederek, **'yeni yaşam alanları nasıl tasarlamalı'** konusunu geniş katılımı ortamlarda tartışmalı ve yenilikçi yaklaşımları ortaya koymalıyız.

Tarafalara aşağıdaki işlerin yapılması konusunda çağrı yapılmalıdır.

Merkezi Yönetim;

- **Ulusal Afet Riskini Azaltma Strateji Planı** hazırlamalı,
- **Kentsel Dönüşüm Fonu** oluşturmalı ve fonun kaynağı kentlerde verilen ilave imar haklarının belli bir % sinden oluşturulmalıdır. Fon kaynakları, 1/3 oranında belediye, yatırımcı, sivil ve yerel örgütlere dağıtılmalı ve taraflar ortak proje geliştirdikleri zaman kaynak ortak kullanılmalı,
- Hükümete bağlı bir **Kentsel Dönüşüm Birimi** kurulmalı,
- Yeni **Yasal Düzenlemeler** yapılmalı,
- Koruma Yasasında sit alanlarını konu alan **'İmar Hakları Aktarımı'** yönteminin uygulanması için 5 yıldır hazırlanmayan yönetmelik hazırlanmalı ve kapsam tüm alanlar için genişletilmeli,

İstanbul Büyükşehir Belediyesi;

- JICA Raporu ve İDMP'nı önerileri doğrultusunda hazırlanan Zeytinburnu, Fatih ve Küçükçekmece Projelerinde **yapı riski yüksek olan yapıların dönüşümü** için örnek uygulamalar başlatılmalı,
- JICA Raporunda belirtilen '**56 riskli mahalle**' için örnek uygulama modelleri geliştirilmeli,
- Kentsel Dönüşüm ve Yenileme '**Proje Alanları Seçim Kriterleri**'nin belirlenmesi için 'Yoksulluk, Kentsel Risk ve Değer Haritaları' çıkartılmalı,
- **İstanbul Kentsel Dönüşüm Strateji Planı** hazırlamalı,

Özel Sektör;

- Belediyelerle birlikte riskli mahalleler başta olmak üzere **ortak proje** geliştirmeli,
- **Deprem Odaklı Sosyal Sorumluluk Projeleri** hazırlamalı,
- **Proje Finansmanı** yaratılması için çalışmalar yapmalı,

Meslek Odaları, Üniversiteler ve Sivil Toplum Örgütleri,

- Yeni kentsel gelişme ve dönüşüm yaklaşımların geliştirilmesi için teorik ve pratik ortam hazırlamalı,
- Kendimize özgü proje işbirliği model ve yöntemleri geliştirmeli,
- Projelere çözüm ortağı olmalı,
- Uzlaşma Yönetimi konusunda yöntemler geliştirmeli,
- Halkın bilinçlendirilmesi konusunda etkin rol almalı,

Basın ve Medya;

- Başarılı çalışmalarını gündemine almalı,
- Kamu, özel ve sivil örgüt işbirliği projelerini desteklemeli,
- Halkın bilgilendirme ve bilinçlendirilmesi konusunda program yapmalıdır.

Ve son olarak, bizler, yani İstanbul'da yaşayanlar, sorunun kendi sorunumuz olduğu bilinci ile hareket ederek '**birey olarak ne yaparım**' anlayışı ile sorunun çözümüne katkı sağlamalıyız.

Bir yurttaş ve İstanbul'da yapılan çalışmaların bazılarını tecrübelerim ile katkı sağlayan plancı olarak kaleme aldığım yazıdaki soruların tartışılması ve taraflara yapılan çağrının, olası İstanbul depremine 10 yıl daha yaklaştığımız bugün, önemi dikkate alınarak değerlendirilmesi dileği ile saygılar sunarım.

A.Faruk GÖKSU
Şehir Plancısı
Yerel Girişimi Destekleme Platformu (DESTEK)
17 Ağustos 2009
farukgoksu@gmail.com